

HIZLI BÜYÜYEN KOBİ'LER VE BU İŞLETMELERE YÖNELİK DESTEKLER*

Simla Güzel

Uludağ Üniversitesi

(Araştırma Görevlisi)

E-posta: <simla@uludag.edu.tr>

Filiz Giray

Uludağ Üniversitesi

(Prof Dr.)

E-posta: <giray@uludag.edu.tr>

Türkçe Özet

Hızlı büyüyen KOBİ kavramı son yıllarda çok dikkat çeken bir konu haline gelmiştir. Bu işletmelerin istihdam yaratma, yüksek düzeyde yenilik gerçekleştirme, ihracata katkı sağlama, uluslararası niteliklerinin yüksek olması ve ekonomik büyümeye katkı sağlama gibi özellikleri onları diğer işletmelerden farklı kılmaktadır. KOBİ'lerin sadece çok az bir kısmı hızlı büyümeyi başarabildiğinden bu firmalara yönelik politikalar, özel ve seçici olmalıdır. Bu doğrultuda dünyadaki birçok ülke doğrudan hızlı büyüyen firmalara yönelik özel destek politikaları uygulamaktadır. Bu çalışmada, hızlı büyüyen firmalara yönelik destekler; büyüyen KOBİ'lere yönelik destek veren ülkelerdeki uygulamalar ve Türkiye açısından değerlendirilecektir.

---

* Bu çalışma Uludağ Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu Başkanlığı tarafından KUAP(i)-2012/67 nolu proje kapsamında desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Hızlı büyüme, KOBİ, Kamu destekleri, KOBİ'lerde inovasyon*

Alan Tanımı: KOBİ'lere Yönelik destekler, Kamu Politikaları (Maliye)

HIGH-GROWTH SMEs AND THE SUPPORTS TOWARDS THESE ENTERPRISES

Abstract

The concept of high growth smes has evoked great attention in recent years. High growth smes' features; creating employment, making high innovations, contributing to export, economic growth, and internationalisation are make them different from ordinary smes. The policies towards high growth smes must be special and selective because only a few smes can achieve high growing. In this direction, some countries implement special support policies for high growth smes. In this study, it is evaluated supporting measures for high growth smes from point of countries promoting the high growth smes and Turkey.

Keywords: High growing, SMEs, Public Supports, Innovation in Smes

JEL Code: H29

1. GİRİŞ

Günümüz dünyasında ekonomik yapı içerisinde işletmelerin varlıklarını sürdürebilmesi bazı koşulların gerçekleştirilmesine bağlıdır. Bunlar içinde en önemlisi firmaların rekabet güçlerini artırmasıdır. Son yıllarda dünyada işletme politikaları içinde “*önce küçüğü düşün*” prensibi benimsenmiş olmakla birlikte, OECD ülkelerinin çoğu; KOBİ'leri desteklerken daha başarılı sonuçlar getireceği düşüncesi ile istihdama daha fazla katkıda bulunan ve satışlarında önceki yıllara göre artış sağlayan firmaları daha imtiyazlı bir şekilde desteklemeyi tercih

etmektedirler. Kurulduktan bir süre sonra faaliyete devam edemeyen, ürün ve hizmet farklılaştırmasını sağlayacak yenilik faaliyetleri ile pek bir ilgisi olmayan, teknolojik gelişmeleri takip etmeyen firmalar yerine dinamik firmaların teşvik edilmesi gerektiğini savunan görüşler yaygınlık kazanmış, son yıllarda bu yöndeki destekler geliştirilmeye başlanmıştır. Özellikle finansal, yasal vb. sorunlarla karşılaşan ancak ekonomi içerisindeki yerleri ve önemleri çok büyük olan KOBİ'lerin varlıklarını güçlenerek ve büyüyerek sürdürmesini sağlayacak destekler önem kazanmıştır. Bu bağlamda literatürde "*hızlı büyüyen KOBİ*" olarak adlandırılan bu firmaların desteklenerek ekonomiye sağladıkları olumlu katkıların artırılması hedeflenmektedir. Hızlı büyüyen KOBİ'leri diğerlerinden farklılaştıran unsurlar bu işletmelerin rekabet gücünü de artırmaktadır. Bu çalışmada öncelikle hızlı büyüyen KOBİ'lerin temel özelliklerine değinilmiş ve bu işletmelere yönelik destekler, genel KOBİ destekleri ile karşılaştırmalı olarak açıklanmıştır. Ardından da hızlı büyüyen KOBİ'lere yönelik destekler konusunda cömert olan bazı ülke uygulamalarına yer verilerek Türkiye'deki durum değerlendirilmiştir.

2. HIZLI BÜYÜYEN KOBİ'LERİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

Hızlı büyüyen KOBİ'ler son yıllarda oldukça dikkat çeken ve üzerinde çalışmalar yapılan bir konu haline gelmiştir. Bu işletmelerin farklı tanımları yapılabilmektedir. Bazı yazarlar tanım yaparken sadece işletmenin büyüme oranlarını gözönünde bulundururken, diğerleri işletmenin ölçek büyüklüğü ve yaşını da tanıma dahil etmektedir (Nason, Bishop and Robinson, 2009:8). Bununla birlikte yaygın olarak kabul edilen tanım; EUROSTAT ve OECD tarafından yapılan tanımdır. Buna göre; en az 10 çalışanla faaliyete başlayan ve son üç yıl içinde yıllık ortalama % 20 oranında, istihdam veya satışlarda artış sağlayan işletmeler hızlı büyüyen KOBİ'lerdir (European Commission, 2009:25).

İşletmelerin hızlı bir şekilde büyümesini sağlayacak tek bir yöntem yoktur. Çünkü her işletmenin büyümesine etki eden temel ve farklı özellikleri vardır. İşletmelerin, organizasyon ve pazar yapıları, yeterlilikleri, personel yapıları ve yönetim teknikleri farklılık göstermektedir. Bununla birlikte işletme yapılarındaki farklılıklara rağmen, hızlı büyüme ve gelişme kaydeden KOBİ'ler için başarılı olunması gereken temel alanlar da mevcuttur. Bunlardan biri, *yenilik*

aktiviteleridir. Ürünlerde yenilik yaratmanın hızlı büyüme sürecinde önemi büyüktür. Yapılan birçok ampirik çalışmada yeni ürün geliştirme ile işletmelerin rekabet edebilirliği arasında önemli bir ilişki olduğunun altı çizilmektedir. Yeni ürünler işletmelerin ekonomik büyümelerinin itici gücünü oluştururlar. Bir KOBİ uluslararası piyasalara açıldıkça müşteri tercihlerindeki çeşitliliğe bağlı olarak yenilikçi olma eğilimi içerisine girer. Hızlı büyüme kaydeden KOBİ'ler incelendiğinde; bu işletmelerin diğerlerine oranla Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) faaliyetlerine daha çok ağırlık verdiği görülmektedir. Ancak KOBİ'lerin pek azı bu faaliyetleri gerçekleştirmek için yeterli olanaklara sahiptir. Yine hızlı büyüyen KOBİ'lerde görülen bir diğer özellik, **personel eğitimine önem vermeleridir.** Bilgi-yoğun bir üretim süreci ancak iyi eğitim almış çalışanlarla gerçekleştirilmektedir. Hızlı büyüyen KOBİ'lerdeki yöneticilerin diğer KOBİ yöneticilerine göre akademik anlamda daha nitelikli olduğu görülmektedir. (OECD, 2002:48-52). Ayrıca bu işletmeler bilimsel konularda danışmanlık hizmetlerinden sıkça yararlanarak yeni ürün geliştirme çabası içerisindedirler (OECD, 2002:47-48). KOBİ'lerin başarılı olması gereken diğer konu, **pazar/teknoloji bağlantısıdır.** Hızlı büyüyen KOBİ'ler genelde piyasa odaklıdır. Bu işletmeler, yakın dış ilişki kurma stratejileri doğrultusunda diğer firmalarla bağlantılarını oldukça sıkı tutarlar. **Müşteri odaklı üretim** ön plandadır. Ürün kalitesinin sürekli geliştirilmesi ve müşteri taleplerinin tatmini, kâr elde etme amacının önünde tutulur. Hızlı büyüyen KOBİ'ler diğerleri ile karşılaştırıldığında bu işletmeler sayıca **daha çok müşteri ile muhatap olmaktadırlar.** Çünkü rakiplerine göre ürün farklılaştıran bu işletmeler var olan pazarlarını genişletirler veya yeni pazarlara bu sayede girerler. KOBİ'ler tarafından başarılı olunması gereken diğer bir konu **organizasyon ve yönetimidir.** Bir işletmenin organizasyon ve yönetim konusunda başarılı olması uygulanacak stratejilerin başarısını da önemli ölçüde etkiler. Örneğin yenilik stratejileri için bu konu oldukça önemlidir. Bir firmanın Ar-Ge için ayırabildiği bütçe küçük olsa bile, işletmenin kaynakları kullanımı ve yönetimi başarılı ise, Ar-Ge faaliyetlerinin etkinliği artacaktır. Ayrıca bu işletmelerde önemli kararların ve strateji seçimlerinin gerçekleştirilmesi demokratik tartışmalar sonucu varılan anlaşmalara dayanmaktadır. Hızlı büyüyen işletmelerin **üretim yönetimi daha çok yeni teknolojilere dayanmaktadır.** Bu firmalar teknolojik yenilikleri yakından takip etmektedirler. İletişim ağlarının gelişmiş olması önemlidir. İletişim aracı olarak daha çok e-maili tercih etmektedirler ve çoğunun kendine ait bir internet

sitesi vardır. İşletmelerin büyüme sağlaması için başarılı olunması gereken farklı bir nokta da **ekip çalışmasıdır**. İşletmelerin çalışanlarını çeşitli şekillerde motive etmesi oldukça önemlidir. Çalışanların karar sürecine dahil edilmesi, içsel iletişimin aktif bir şekilde kullanılması, eğitim hizmetleri, kârın çalışanlar arasında dağıtımı gibi birçok yolla çalışanların motivasyonu artırılmaktadır. Hem yöneticilere hem de diğer çalışanlara merkezi bir sorumluluk verilmesine özen gösterilmektedir.

Hızlı büyüyen KOBİ'ler diğer KOBİ'lerle karşılaştırıldığında üretim artışı sağlamada ve ekonomik büyümeye katkıda bulunmada daha başarılıdırlar. Yapılan çalışmaların ortak sonucu da bu işletmelerin yeni iş imkanları yaratma konusunda diğerlerinden çok daha üstün oldukları ve ekonomik büyümeye olumlu katkı sağladıkları şeklindedir. Henrekson ve Johansson (2010) yaptıkları çalışmada hızlı büyüyen firmaların sayılarına oranla istihdama olan olumlu katkıların çok fazla olduğunu belirtmişlerdir (Henrekson ve Johansson, 2010: 240). Yine, Schreyer (2000) de çalışmasında; hızlı büyüyen firmaların diğer firmalara nazaran yeni iş imkanları yaratarak daha fazla istihdam imkanı yarattığını belirtmiştir (Schreyer, 2000: 16-25). Audretsch (2012), Gelişim politikalarında hızlı büyüyen firmaların önemli bir yeri olduğunu, bu firmaların OECD ülkelerinde istihdam yaratma konusunda çok başarılı olduklarını belirtmiştir (Audretsch, 2012: 30) Parsley ve Halabisky (2008) ile Mason ve Brown (2010) yaptıkları çalışmalarda hızlı büyüyen firmaların temel özellikleri olan müşteri odaklı ve daha yeniliçi olmalarının ekonomiye olumlu katkıları olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca; hızlı büyüyen KOBİ'ler diğer işletmelerdeki üretimi de aralarındaki taşeronluk ilişkileri sayesinde olumlu bir şekilde etkilemektedirler (European Commission, 2009:25).

Makro düzeyde, bir işletmenin büyümesi ve gelişmesi ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır. Bu firmaların istihdama, verimliliğe ve yeniliğe olan katkıları ekonomik performansı etkilemelerini sağlar. Dünyada hızlı büyüyen firmalar yenilik faaliyetlerinde, verimlilik artışı sağlamada ve ekonomik performansı olumlu etkilemede anahtar faktörler olarak görülmektedir. Hızlı büyüyen firmalar ekonomik performansı çeşitli yollarla etkilerler (Mason, Bishop and Robinson, 2009:8,5):

- Hızlı büyüyen firmaların güçlenerek kaynakları daha etkin kullanabilir hale gelmesi, yenilik faaliyetlerinin de daha verimli olmasını sağlar.
- Firmaların yayılma etkisi, diğer firmaları da olumlu bir şekilde etkiler.
- Hızlı büyüyen firmaların tartışılmaz bir biçimde daha yenilikçi olmaları da ekonomiyi olumlu etkiler.

3. HIZLI BÜYÜYEN KOBİ'LERE YÖNELİK DESTEKLER

Hızlı büyüyen KOBİ'lerin ekonomiye katkıları nedeniyle daha imtiyazlı bir şekilde desteklenmeleri gerektiği kabul edilmektedir. (Mason, Bishop and Robinson, 2009: 4). Günümüzde, girişimlere yönelik politikaların genel olmasından ziyade, daha hedefe odaklı ve profesyonel şekilde hazırlanarak girişimlerin potansiyellerinin tamamının kullanılmasına ve büyümelerine yönelik olmasına önem verilmektedir. Bu desteklerde asıl hedef; ekonomik açıdan gelişme sağlanması ve istihdamın artırılması için firmaların kalitesinin artırılarak başarılı bir şekilde büyümeyi gerçekleştirmeleri olmalıdır (Mason, Bishop and Robinson,2009:6). Ancak genel ve hızlı büyüyen KOBİ politikalarının birbirinden çok farklı olması bunlara yönelik desteklerde de ayrıma yol açmaktadır. Bu noktada hızlı büyüyen KOBİ'ler ile genel KOBİ politikalarının hangi açılardan farklılık göstereceği sorusu akla gelmektedir. Hızlı büyüyen firmaların girişimcilik faaliyetleri normal bir firmanınkinden farklıdır. Genel KOBİ politikaları, yeni kurulan firma sayısının artırılmasını ve girişimler için istikrarlı bir faaliyet alanı oluşturulmasını ön plana alırken, hızlı büyüyen firmalar için politikalar firmaların dinamizmine ve niteliğine odaklanmaktadır (Autio, Kronlund and Kovalainen, 2007:76-78). Hızlı büyüyen KOBİ'lere yönelik politikaların amacı; bu firmaların pozitif etkilerinin artırılmasıdır. Ayrıca; firmaların büyüme başarısının istikrarlı bir şekilde devam ettirilmesi de önem taşımaktadır (Lillichkes, 2011: 93). Hızlı büyüyen KOBİ politikaları; genel KOBİ politikaları, yenilik politikaları, uluslararasılaşma politikaları ve emek piyasası politikalarını kapsamaktadır (OECD, 2010:74). Tablo 1'de genel ve hızlı büyüyen KOBİ politikaları arasındaki farklar daha ayrıntılı olarak verilmektedir.

Tablo 1. Genel ve Hızlı Büyüyen KOBİ Politikaları Arasındaki Farklar

Politika amaçları	Genel KOBİ Politikası	Hızlı Büyüyen KOBİ Politikası
-Girişimcilerle İlgili Amaçlar -Firmalar ile İlgili Amaçlar -Çalışma Ortamı ile İlgili Amaçlar	Daha fazla kişinin girişimci olması Daha çok firma kurulması KOBİ'ler için faaliyet ortamının iyileştirilmesi	Doğru kişilerin girişimci olması Firmaların büyümesinin sağlanması Firmaların büyümesi için uygun faaliyet ortamı oluşturulması
Kaynak dağılımı		
-Kaynaklar	Çoğunlukla kamusal kaynaklarla finanse edilir	Kamu ve özel sektör kaynakları ile finanse edilir
-Finansal Kaynak Türü	Hibeler,sübvansiyonlar, krediler	Ar-Ge kredileri, yenilik hibeleri, iş melekleri ve risk sermayesi finansmanı
-Hizmet Şekilleri	Firma kurmak için gerekli temel danışma, firma planlaması	Risk sermayesi, stratejik planlama, uluslararasılaşma ve kurumsal büyüme için uzman danışmanlık hizmeti
-Kaynak Dağıtım İlkeleri	Kaynaklardan her firmanın eşit bir şekilde faydalanma hakkı vardır	Kaynaktan faydalanacakların özel olarak seçimi söz konusudur.
Düzenlemeler		
-Yaşam Döngüsü	Yeni firmaların piyasaya girişinin önündeki engellerin kaldırılması	Firmaların büyümesinin önündeki engellerin kaldırılması
-Uyum Sorunlarının Belirlenmesi	Küçük firmaların uyum maliyetinin azaltılması	Büyüyen firmaların uyum için ihtiyaçlarının karşılanması
-Mali Düzenlemeler	Küçük firmalara yönelik vergi indirimleri	Firmaların büyümesi durumunda firmalara hisse senedi çıkarma opsiyonu tanıma
-Başarısızlık Karşısında Tutum	Başarısızlığı ve iflası kabul etmez, engellemeye çalışır	Firma başarısızlığı ve iflası kabul edilir. Ancak bunların ekonomik ve sosyal maliyeti azaltılır.
-Diğer Politikalarla İlişkiler	Sanayi, sosyal ve istihdam politikaları	Sanayi, yenilik ve istihdam politikaları

Kaynak: Autio, Kronlund and Kovalainen, a.g.m., 2007:79.

Tablo 1’den de görüldüğü üzere genel ve hızlı büyüyen KOBİ politikaları birbirinden bazı açılardan farklıdır. En dikkat çekici olanı ise; genel politika amaçları tüm firmalara yönelik iken, tüm firmalara yönelik bir finansman politikasının firmaların tamamının büyümesinde etkili olamayacağıdır. Çünkü firmaların sadece çok az bir kısmı hızlı büyümeyi başarabilir. Ayrılan finansman kaynağının firma odaklı, politikaların da seçici olması önem taşır. Yine; yeni iş imkanları yaratılması için yeni firmaların kurulması en iyi yöntem olarak görülmektedir. Ancak doğru kişilerin girişimci olmaması durumunda istihdamda verimlilik sağlanması pek mümkün olmamaktadır.

Dünyada hızlı büyüyen KOBİ’lerin sayılarına oranla ekonomiye sağladıkları katkının oldukça fazla olduğunu söylemek mümkündür (Erkko,2009:3). Bu sebeple bu firmalara yönelik politikaların özel ve seçici olması gerektiğini savunan görüşler yaygın bir şekilde kabul edilmektedir. Hölzl (2009) çalışmasında politika oluşturulurken temel amacın sadece hızlı büyüyen KOBİ’lere yönelik destek programlarının oluşturulması olmadığını, ancak girişimcilik konusunda uzmanlaşılabilir bir çalışma ortamının yaratılmasının firmaların büyümesine olumlu katkısı olacağını savunmuştur. Yine, çalışmada girişimcilere yönelik politikaların ülkeden ülkeye farklılık gösterdiğini, teknolojik gelişmeleri yakından takip eden ülkeler için hızlı büyüyen firmalara yönelik yenilik politikalarının önemli olduğunu belirtmiştir (Hölzl,2009:74). Yenilik ve büyüme arasındaki ilişki gözönünde bulundurulduğunda yeniliğin desteklenmesinin firmaların büyümesi üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu söylenebilir (Mason, Bishop and Robinson, 2009:6). Bununla birlikte; hızlı büyüyen KOBİ’lere yönelik destekler, bu firmaların gerçekleştirdiği yenilikler, ürün ve piyasa farklılaşmaları ile uluslararasılaşma açılarından ele alınarak sadece teknolojik yenilikle sınırlandırılmamalı daha geniş bir açıdan ele alınmalıdır (Erkko,2009:8). Ayrıca, hızlı büyüyen KOBİ’ler desteklenirken kamu bütçesindeki kısıtlamalar da gözönünde bulundurularak genel KOBİ politikaları ile dengeli bir şekilde yürütülmelidir (Lilichkes, 2011: 92). Kamu destek politikaları oluşturulurken mikro, küçük, ve orta ölçekli firmalar arasında da denge sağlanmalıdır. Bununla birlikte; büyük firmaların da destekler konusunda çok fazla gözardı edilmemesi gerekmektedir. Çünkü büyüme tüm firmalara yöneliktir (OECD, 2002:54).

3.1. Hızlı Büyüyen KOBİ'lere Yönelik Destek Çeşitleri

Hızlı büyüyen KOBİ'lere yönelik politikalara odaklanmak, destek mekanizmalarının etkinliğini ve verimliliğini artıracaktır. Bu sebeple desteklerin büyüme açısından en çok ihtiyaç hissedilen alanlara yönlendirilmesi önem taşımaktadır.

Hızlı büyüme potansiyeli olan firmalara yönelik destek çeşitlerinden biri ***eğitim desteğidir***. Büyüme sürecindeki değişkenlerin hiçbiri çalışanların eğitiminden daha önemli değildir. Bir işletmede çalışanların, yeteneklerinin ve bilgi birikiminin artırılması büyüme için oldukça gereklidir. Devlet bu doğrultuda çeşitli önlemler alabilir (OECD, 2002:55): KOBİ'lerin eğitim faaliyetlerine yönelik vergi teşvikleri oluşturulabilir, özel veya kamu sektörü tarafından gerçekleştirilecek eğitim programları desteklenebilir, özel sektör ve yükseköğretim kuruluşları arasındaki işbirliği güçlendirilebilir, hızlı büyüyen firmalarda, çalışanlar arasında iletişim ağları oluşturularak, bilgi ve tecrübe değişimi sağlanabilir ve girişimcilik ve yenilik sürecinde yükseköğretim kuruluşlarında eğitimler düzenlenebilir. Destek konularından diğeri; ***yeniliktir***. Hızlı büyüyen firmaların temel özelliği yenilikçi olmalarıdır. Firmaların yenilik faaliyetleri sonucu; yeni ürünler, süreçler veya çalışma organizasyonları oluşmaktadır. Yenilikçi firmalar daha düşük maliyetle üretim gerçekleştirerek performanslarını artırır (Mason, Bishop and Robinson, 2009:20). Bu nedenle, yenilik konusundaki vergi teşvikleri ve sübvansiyonları önem taşımaktadır. Daha fazla KOBİ'nin Ar-Ge teşviklerinden faydalanabilmesi için Ar-Ge tanımı genişletilebilir. Kamu destekleri sadece ürün yeniliğine değil, süreç yeniliği, planlama, yeni yöntemler, tasarımlar ve hizmet faaliyetlerine de yönelik olmalıdır. Firmaların uluslararası pazarlara girerek ihracat yapmaları desteklenmelidir. Yine firmaların hem ülke içindeki hem de ülke dışındaki müşterileri ile birebir iletişim kurabilmesi de önemlidir. Bu sebeple firmaların yaklaşık yarısının yurtdışında da merkezleri mevcuttur. Bu konunun da kamu tarafından desteklenmesi gerekmektedir (OECD, 2002:55). Hızlı büyüyen küçük firmalara yapılan ***finansman desteği*** de önemlidir. Bir firmanın hızlı büyümesi için finansman

sorunu yaşamaması gereklidir. Hızlı büyüyen KOBİ'ler için kendi kendine finansman önemlidir. Ancak bu her zaman yeterli olmamaktadır. Birçok ülkede bu firmaların finansman desteği finansal kuruluşlar tarafından sağlanmaktadır. Yine büyük firmalar, KOBİ'leri bünyesi altına alarak finansman desteği sağlayabilir. Bunun dışında KOBİ'ler finansal sistemden de kaynak sağlayabilir. Bu konuda devlet desteği yine önemlidir. Örneğin; bazı ülkelerde KOBİ'lerin finansmanına katkı sağlayan bireysel yatırımcılara mali destek sağlanmakta, sermaye şirketlerinin gelişimi için bazı teşvikler sunulmakta ve hızlı büyüyen firmaların finansmanına katkıda bulunacak menkul kıymetler borsasının kurulması desteklenmektedir (OECD, 2002:57).

3.2. Hızlı Büyüyen KOBİ'lere Destekler Konusunda Çeşitli Ülke Uygulamaları

Hızlı büyüyen KOBİ'lerin ekonomiye olan olumlu katkıları dünya genelinde yaygın bir şekilde kabul edilmektedir. Bu firmaların önemi; kamu politikalarının onlara yönelik olarak daha özenli bir şekilde düzenlenmesini gerektirmektedir. Bazı ülkeler sadece genel KOBİ politikaları uygulayarak hızlı büyüyen işletmelerin de bu politikalardan fayda sağlamasını beklemektedirler (Fostering High Growth Smes: Some Policy Considerations). Buna karşın hızlı büyüyen KOBİ'lere yönelik özel politikalar ve programlar uygulayan birçok ülke vardır. İngiltere, Avustralya, İrlanda, Amerika Birleşik Devletleri, Şili, Brezilya, Hollanda, Finlandiya, İsveç, Güney Kore, Singapur bunlardan bazılarıdır. Bu çalışmada ise birkaç ülke üzerinde durulacaktır. Örneğin *Avustralya'da* uygulanan programlardan biri "*Yeni Gelişen Teknolojilerin Ticarileştirilmesi*" dir (*Commercializing Emerging Technologies-COMET*). COMET; 1999 yılında uygulanmaya başlamış olan başarılı bir programdır. Program yeni teknolojilerin geliştirilmesine yöneliktir. Pazarlama, ticarileştirme ve fikri mülkiyet haklarının yönetimi gibi hizmetlere sübvansiyonlar sağlanmaktadır. Bu sübvansiyonlar; hızlı büyümeyi hedefleyen yeni kurulmuş olan küçük firmalara yönelik olarak verilmektedir. Avustralya'da uygulanan başka bir program, "*İşbirlikçi Araştırma Merkezleri*"dir (*Co-Operative Research Centers*). 1990 yılında uygulanmaya başlanan program; kamu araştırma kuruluşları ve özel firmaların araştırma

birimleri arasında araştırmaların ticarileştirilmesi konusunda işbirliği yapılmasına yneliktir. Yine lkedede uygulanan bir başka program da “*Yenilik Yatırım Fonu*”dur (*Innovation Investment Fund*). Bu bir risk sermayesi fonudur. 1998 yılında uygulanmaya başlayan programla devlet, yeni kurulan firmaların özel risk sermayesi fonlarından kaynak elde etmesini sağlamaktadır. Programın temel amaçlarından biri; yeni kurulmuş teknoloji temelli firmaların büyümesi ve gelişmesidir. Yine Avustarlya’da “*Ticari Hazırlık Programı*” (*Commercial Ready Program*) adlı bir başka program uygulanmaktadır. 2004 yılında uygulanmaya başlayan program ile KOBİ’lerin ticarileştirme faaliyetlerine hibeler verilmektedir. Programın amacı; faaliyetleri teknolojiye dayanan KOBİ’lerin, yenilikçi ürünler ve süreçler geliştirmesinin ve sanayi ile kamu araştırma kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmasının sağlanmasıdır. Program özellikle gelişimin herhangi bir aşamasında bulunan KOBİ’lere yneliktir (Autio, Kronlund and Kovalainen, 2007:34-38). 2009 yılında “*Avustralya’nın Ticarileştirilmesi*” programı uygulanmaya başlamıştır. Program 2014 yılına kadar geçerlidir. Yeni kurulmuş ve hızlı büyüyen KOBİ’lerin yenilik faaliyetlerini artırmaya ynelik bir programdır (OECD, 2013:154).

Brezilya’da da KOBİ’lerin büyümesine ynelik çeşitli programlar uygulanmaktadır. Bunlardan ilki; “*İşletmelerde Araştırmaları Desteklemeye Ynelik Programdır*” (Program For Supporting Research in Enterprises-Pappe). 2004 yılından itibaren uygulanmaya başlayan program ile küçük firmaların yenilik ve ticarileştirme faaliyetlerine ynelik hibeler verilmektedir. Program ileri teknoloji ile faaliyet gösteren üretim endüstrisine yneliktir. Ülkede uygulanan başka bir program da; “*Teknoloji İhracatına Destek Programı*”dır (Export Technology Support Program- PROGEX). Bu program ihracat yapma eğilimi fazla olan KOBİ’lerin teknoloji yeteneklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Programdan faydalanan KOBİ’lerin yeni uluslararası piyasalara açılarak ihracatlarını artırmaları bu yolla sağlanacaktır (Autio, Kronlund and Kovalainen , 2007:39-40).

Finlandiya’da “*Firma Büyüme Hizmeti*” (*Growth Firm Service*) programı 2003 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Program ile hızlı büyüme potansiyeline sahip KOBİ’ler belirlenerek bu firmalara finansman imkanı sağlanır. Kamu kuruluşları ve özel KOBİ fonları ortaklaşa bir şekilde bir finansman fonu oluşturmaktadır. Hedeflenen grup tüm sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ’ler olsa da daha çok

teknoloji alanında faaliyet gösterenlere yönelik bir program olmuştur. Ülkede uygulanan bir başka program “*INTRO*”[†]dur. 2002 yılında başlayan program; girişimler ve özel yatırımcılar (iş melekleri) arasındaki koordinasyonun sağlanarak piyasa etkinsizliğini ortadan kaldırmaya yöneliktir. Bununla birlikte hem girişimlerin hem de özel yatırımcıların sermaye yatırımlarına yönelik olarak işletmelerin faaliyet planları konusunda tavsiyelerde bulunulması, çeşitli kurslar ve çalıştaylar düzenlenmesi de programla gerçekleştirilmektedir. Programın temel amacı, yeni kurulan ve büyüyen firmalara erken dönemde finansman kaynağı oluşturmaktır. Ayrıca ülkede özel risk sermayesi ve iş melekleri piyasasının gelişmesi de hedeflenmektedir (Autio, Kronlund and Kovalainen, 2007: 44).

İngiltere’de uygulanan programlardan biri; “*Gateway2 Yatırım Programı*”dır. Londra’da 2005 yılında başlayan program üç aşamalıdır. İlk aşama; firmanın kendisinin yatırım için hazır olma düzeyi konusunda değerlendirme yapmasıdır. Diğer aşamalar da; eğitim ve danışmanlık hizmetleridir. Londra’daki 42 üniversite bu programa dahil olmuştur. Program, yenilikçi firmaların yatırıma hazır hale gelmesine yardımcı olur. Uygulanan program sonucunda Londra’daki firmaların temel sorununun finansman olmadığı ancak finansmana nasıl erişeceklerini bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Firmalara aynı zamanda, program dâhilinde risk sermayesi konusunda danışmanlık yapılarak bu eksiklik giderilmeye çalışılmıştır. Ülkede uygulanan bir başka program; “*Yeni Kurulan firmaların Hızlı Büyümesi*”dir (*High-Growth Start up*). Bu program, bölgesel bir proje olarak 2001-2004 ve 2004-2009 yılları için uygulanmıştır. Güney Yorkshire bölgesinde uygulanan programın finansmanı Avrupa Birliği (AB) ve Yorkshire İleriye Doğru Gelişim Kuruluşu ile ortaklaşa yapılmıştır. Programla bölgede yeni kurulan ve büyüme hedefi olan firmalara danışmanlık ve yönlendirme hizmeti sağlanır. Programdan yüzlerce firma yararlanmış ve sonuçta 2000’den fazla yeni iş imkanı yaratılmıştır. Ülkede uygulanan bir başka program da 2002 yılında Batı Midlands’ta uygulanan “*Mustard.uk.com*”dur. Programla henüz olgunlaşmasını tamamlamamış yeni firmalara danışmanlık hizmeti sağlanır. Diğer bir program da; “*Batı Yorkshire Risk Sermayesi*” dir. 2005 yılında başlatılan programla hızlı büyüme potansiyeline sahip firmalara danışmanlık hizmeti verilmektedir. Bu firmaların gelişmesi ve bölgede yeni istihdam alanlarının yaratılması temel amaçtır. Firmaların programdan yararlanabilmesi için KOBİ olması ve Batı

[†] Finlandiya’da hızlı büyüyen KOBİ’lere yönelik oluşturulmuş program

Yorkshire bölgesinde faaliyet göstermesi gerekmektedir (Autio, Kronlund and Kovalainen, 2007:62-67). İngiltere’de 2012 yılında uygulanmaya başlanan “*Büyüme Hızlandırıcı*” (Growth Accelerator) program büyüme potansiyeli olan KOBİ’lere yönelik olarak oluşturulmuştur. Program 4 temel konuya yönelmiştir. Bu konular; yeniliğin ticarileştirilmesi, işletme planlaması, finansmana erişim ve yöneticilerin liderlik özelliklerinin geliştirilmesidir.

Güney Kore, son yıllarda Ar-Ge ve yenilik açısından hızlı bir gelişme kaydetmiş bir ülke olması sebebiyle dikkat çekmektedir. KOBİ politikalarında önemli değişiklikler yaparak politika uygulamalarını rekabet güçleri yüksek olan KOBİ’lere yönlendirerek zayıf firmaları korumacılık rolünden uzaklaşmıştır. Ülkede uygulanan programlar; “*Inno-biz*” ve “*Global Stars*”tır. Bu programların sonuçlarını ölçmek için ise henüz erken olduğu söylenebilir (Fostering High Growth Smes: Some Policy Considerations).

Yine **Singapur**’da da devlet hızlı büyüme başarısını yakalamış sektörler politikalarında öncelik tanımaktadır. Ülkede iki kuruluş doğrudan hızlı büyüyen KOBİ’leri desteklemektedir. Bunlardan biri; SPRING’tir. Bu kuruluş ticaret gelişim kuruluşları ile işbirliği yaparak yerel işletmelerin finansmanı, yönetim gelişimi, teknoloji ve yenilik gelişimi ve uluslararasılaşma faaliyetlerini desteklemektedir. Diğer kuruluş; GET-Up’tır. Bu kuruluş da KOBİ’lerin uzun dönemli rekabet için gerekli olan Ar-Ge faaliyetlerini desteklemeye yönelik olarak kurulmuştur (Fostering High Growth Smes: Some Policy Considerations).

Türkiye’deki duruma baktığımızda ise; KOBİ’lere büyük önem verildiği görülmektedir. KOBİ’lerin çeşitli alanlarda desteklenmesi için devlet tarafından çeşitli sübvansiyonlar ve vergisel teşvikler verilmekte, yine başta Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme Dairesi Başkanlığı (KOSGEB) olmak üzere bazı kuruluşlar tarafından destekler sağlanmaktadır. Türkiye 2007-2013 yılları arasında; bilgi toplumu olmak, istikrarlı bir şekilde büyümek, gelir dağılımında adaleti sağlamak, küresel alanda rekabetçi olmak ve bunları Avrupa Birliği (AB) ile uyum içinde gerçekleştirmek şeklinde hedefler belirlemiştir. Birliğe üye olma yolunda olan Türkiye, bu doğrultuda çeşitli Birlik politikalarını da uygulamaktadır. Örneğin; ilkeleri AB tarafından belirlenen “*Ufuk 2020 Stratejisi*”ne göre; 2014- 2020 yılları arasında Türkiye’de de hızlı büyüyen ve yenilikçi olan KOBİ’lere özellikle risk finansmanı aracından faydalanmaları

konusunda öncelik verilmesi kararı alınmıştır (Turkey's Position Paper on Horizon 2020, 2012:2).

Firmalara verilecek destek araçlarının belirlenmesinde, firmaların büyüme potansiyellerinin göz önünde bulundurulması desteklerin verimliliğini de artıracaktır. Sınırsız işletme ihtiyaçlarının sınırlı kamu kaynakları ile karşılanması için önceliklerin iyi bir şekilde belirlenmesi önem taşır. Diğer firmalara oranla istihdama daha fazla katkıda bulunan, faaliyet gösterdiği sektörün büyümesinden daha hızlı büyüyen, ihracat artışı konusunda başarı sağlayan işletmelerin daha imtiyazlı desteklenmesi olumlu etkilere sahip olabilir (Cansız, 2008: 79).

3. SONUÇ

Bir ülkenin işletmelere yönelik politikaları ekonomiye yön vermektedir. Bu doğrultuda dünyadaki tüm işletmelerin çok önemli bir kısmını oluşturan KOBİ'lere yönelik politikalar da ayrı bir önem taşımaktadır. KOBİ'lere yönelik destekler konusunda son yıllarda bazı değişiklikler yaşanmıştır. Dünyadaki birçok ülke; istihdam yaratma, yenilik faaliyetleri, uluslararasılaşma, ihracata katkı sağlama konusunda başarı gösteren ve literatürde "hızlı büyüyen KOBİ"ler olarak adlandırılan firmaların daha imtiyazlı bir şekilde desteklenmesini savunmaktadır. Türkiye de uzun yıllardır KOBİ'lere yönelik politikalar uygulamakta, AB'ye üyelik aşamasında bunları geliştirmektedir. Ancak henüz ülkemizde doğrudan ve sadece hızlı büyüyen KOBİ'lere yönelik politikalar uygulanmamaktadır. Türkiye'de KOBİ'ler genel olarak değerlendirildiğinde, henüz yenilik ve uluslararasılaşma düzeylerinin yeterli seviyeye ulaştığını söylemek mümkün değildir. Bu sebeple bu konuda başarılı olan ülke örnekleri incelenerek politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. İşletme politikalarında tek amaç büyüme olmamakla birlikte, firmaların üretimde verimlilik ve ekonomiye katkı sağlamaları önem taşıdığından ülkemizde de KOBİ'lere yönelik politikaların genel olmasından ziyade, stratejik bir şekilde ve hedefe odaklı olarak hızlı büyüyen KOBİ ayrımı yapılarak destek politikası oluşturulmasında fayda görülmektedir.

KAYNAKLAR

Audretsch David B., *Determinants of High-Growth Entrepreneurship*, OECD/DBA International Workshop on High-Growth Firms, Local Policies and Local determinants, 2012. http://www.oecd.org/cfe/leed/Audretsch_determinants%20of%20high-growth%20firms.pdf (İndirme Tarihi: 06.05.2013)

Autio, Erkko, "The Finnish Paradox: The Curious Absence of High-Growth Entrepreneurship in Finland", ETLA Discussion Paper, No. 1197, 2009.

Autio, Erkko, Mathias Kronlund, Anne Kovalainen, "High-Growth SME Support Initiatives in Nine Countries: Analysis, Categorization, and Recommendations", MTI Publications, 2007.

Cansız, Mehmet, *Türkiye’de KOBİ’ler ve KOSGEB*, DPT Uzmanlık Tezi, Ankara, 2008.

European Commission, *European SMEs Under Pressure, Annual Report on EU Small and Medium-Sized Enterprises*, 2009.

Fostering High Growth Smes: Some Policy Considerations, 2012, <http://www.exponentialtraining.com/news/fostering-high-growth-smes-policy-considerations/#>(İndirme Tarihi: 10.07.2013)

Henrekson, Magnus, Dan Johansson "Gazelles as Job Creators: A Survey and Interpretation of the Evidence", *Small Business Economics*, 35 (2), 227-244, 2010

Hölzl, Werner, "Is the R&D Behaviour of Fast-Growing SMEs Different Evidence from CIS III Data For 16 Countries", *Small Business Economics*, 2009, Vol.33, 59-75.

Lillichkes, Stefan, "Policies in Support of High Growth Innovative Smes", European Commission, Policy Brief, 2011.

Mason Geoff, Kate Bishop and Catherine Robinson, "Business Growth and Innovation, the Wider Impact of Rapidly-Growing Firms in UK City-Regions", Research Report, 2009.

Mason Colin, Ross Brown, "High Growth Firms in Scotland" Final Report for Scottish-Enterprise, Glasgow, <http://www.scottish-enterprise.com/start-your-business/media/publications/About%20Us/economic%20research/HighGrowthFirmsReportNovember2010.ashx> (İndirme Tarihi: 05.09.2013)

OECD, *High Growth SMEs and Employment*, 2002. <http://www.oecd.org.tr> (İndirme Tarihi: 06.01.2011).

OECD, *An International Benchmarking Analysis of Public Programmes For High-Growth Firms*, Final Report, 2013.

Parsley, Chris, David Habbisky, "Profile of Growth Firms: A Summary of Industry Canada Research: Ottawa: Industry Canada, 2008.

Schreyer, Paul, "*High Growth Firms and Employment*", OECD Sciencei Technology and Industry Working Papers, 2000/03.

Turkey's Position Paper on Horizon 2020 the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020), (June, 2012).

http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/contributions/during_negotiations/turkey/position_papers_following_the_adoption_of_h2020_-_turkey.pdf(İndirme Tarihi: 02.08.2013)